

חן שבכתנת פסים

בסידורים בתפלת מוסף של ג' רגלים נדפס תפלה בשעת נשיאות כפים שהועתקה מס' שערי ציון ונאמר שם "ויהיו דברי נשמעים לעבודתך כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתנת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו", וצ"ב שהרי אחר שעשה לו כתנת פסים כתיב ויקנאו בו אחיו, והיכן מצינו שהיה לחן ולחסד בעיני כל רואיו, גם צ"ב מה המשך הדברים ויהיו דברי נשמעים לעבודתך כשם שנתת את יוסף כו', והגר"ח קניבסקי השיב ע"ז "לכן קנאו בו אחיו", שו"ר בתשו' מהגר"ש סאלנט ז"ל שנשאל ע"ז ולא רצה להשיב ע"ש.

גנב גנבתי מארץ העברים

כי גנב גנבתי מארץ העברים [פ"מ פט"ו], ולכא' צ"ב שהרי היתה ארץ כנען ולמה קראה ארץ העברים דהיינו בני עבר, (וע' רש"י פלי"ט פ"ד על הפסוק העבד העברי מעבר הנהר מבני עבר), ודחוק לומר דמשי"ה נקראת ארץ העברים משום שגרו שם יעקב ובניו שהיו עברים, שהרי היו מיעוט בארץ נגד כל ז' עממים. וי"ל עפמשי"כ רש"י בפ' לך פ"ב פ"ו "והכנעני אז בארץ, היה הולך וכובש את א"י מזרעו של שם שבחלקו של שם נפלה כשחלק נח את הארץ לבניו שנאמר ומלכי צדק מלך שלם לפיכך ויאמר אל אברם לזרעך אתן את הארץ הזאת עתיד אני להחזירה לבניך שהם מזרעו של שם", והואיל ומעיקרא היתה הארץ לבני שם ע"כ קראה ארץ העברים, אבל בדעת זקנים מבעה"ת שם כ' ותימה דבפ' שלח לך פירש"י על קרא דוחברון שבע שנים נבנתה דמצרים נתן לבנו הגדול אלא שהיתה מבונה מכל טוב על אחת משבעה בצוען וכן מסיק בסוטה פ' ואלו נאמרין אלמא משמע דחברון שהיא מארץ ישראל נפלה בחלקו של חם, וי"ל דפלוגתא היא כו', וע"ע בשפתי חכמים שם, ולהסוברים שא"י נפלה בחלקו של חם צ"ב למה נקראה אז ארץ העברים.

נר חנוכה ובורו של יוסף

וישלוכו אתו הברה והבור רק אין בו מים, [ל"ז כ"ד] במס' שבת (כא:) אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דר' תנחום (כב.) נר של חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמבוי, ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב והבור רק אין בו מים ממשמע שנאמר והבור רק אינני יודע שאין בו מים אלא מה ת"ל אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, ובתורה תמימה כ' שצ"ל שלא ידעו שיש בבור נחשים ועקרבים שהרי ראובן חשב להצילו ע"כ, וגם אם היו יודעים שהיו נחשים ועקרבים ומ"מ ניצל א"כ זכותו גדול ולא היו מוכרים אותו, ומה שלא ראו משום שהבור היה עמוק כ' אמה וע"פ מש"כ המפרש במס' תמיד שאין השלכה פחות מכ' אמה, וא"כ לא היו רואים מה שיש בריחוק כ' אמה, שאין העין שולטת ביותר מכ' אמה כמו בנר חנוכה, ועפ"ז מבואר סמיכות ב' המימרות שאין העין שולטת ביותר מכ' אמה. והנה יש שדנו גבי נר חנוכה שהניחו במקום נמוך מכ' אמה אם יצא, ולהנ"ל יש להוכיח שלא יצא.

ושמעתי מהגר"ר אליהו כהן ששמע מהגר"ר גדלי' אייזמן ז"ל שלכא' אינו מובן דמהו הבור ריק והרי יש בו נחשים ועקרבים, אלא שתכלית של בור הוא שיהא בו מים, וא"כ הוא ריק ממה שצריך להיות בו, שאילו יניחו אבנים בתוך כוס אינה חשובה כוס מלאה אלא כוס ריקה. וזהו הביאור בחז"ל אפי' ריקנים שבהם מלאים מצוות כרימון שלכא' אם הם מלאים מצות למה נקראים ריקנים, אלא הביאור שהם ריקים ממה שצריך להיות בהם, וכגון מי שיכול ללמוד ונעשה עסקן הרי הוא ריק ממה שצריך להיות בו וכן איפכא. והוסיף הרא"כ שלפ"ז מובן שמתפללים בליל ר"ה שירבו זכויותינו כרימון, ויש מקשים והרי אפי' רשעים מלאים מצות כרימון ומה מעלה היא זו, אלא הכוונה שירבו זכויות שצריכות להיות.

קריאת התורה בחנוכה

בשוי"ע סי' תרפ"ד ס"א קורין בקרבנות ב' הנשיאים שבפ' נשא שלשה בכל יום ומתחילין בברכת כהנים, וכ' הרמ"א וי"א שמתחילין ביום כלות משה וכן אנו נוהגין.

עוד כ' בשוי"ע וקורא אותו עם כהן ולוי וישראל קורא ביום הראשון, וכ' הרמ"א וי"א שהכהן וקורא כל אותו הפרשה עד ביום הראשון והלוי והישראל קורין ביום הראשון וכן נוהגין.

עוד כ' בשוי"ע וביום השני קורא כהן עד פר אחד בן בקר ולוי עד ביום השלישי והישראל חוזר וקורא ביום השני ועל דרך זה כל יום, וכ' הרמ"א וי"א שישראל קורא ביום שלאחיו דהיינו ביום הג' וכן בכל יום וכן נוהגין.

והנה מנהג האשכנזים בארץ ישראל ביום הראשון כד' הרמ"א שמתחילין בויהי ביום כלות משה והכהן קורא עד יום ראשון והלוי וישראל קורין ביום הראשון אבל בשאר ימים המנהג כהשו"ע שקורין רק באותו יום ואין קורין ביום שלאחריו, ויש שתמהו למה אין נוהגין גם בשאר הימים כד' הרמ"א ורצו לשנות המנהג לקרות בשאר הימים כד' הרמ"א.

ובאמת שאין זו תימה שבא"י יש כמה דברים שנוהגים כהשו"ע ולא כרמ"א.

א. בשוי"ע יו"ד רס"ה ז' כ' שאומרים שהחיינו במילה ורמ"א כ' שאין נוהגין לומר, והמנהג בארץ ישראל כהשו"ע. ב. בשוי"ע הל' נשיאות כפים סי' קכ"ח סעיף מ"ג אחר שבעת ימי אבלות נושא כפיו וכ' רמ"א וי"א דכל זמן האבלות אפי' עד י"ב חדש על אביו ועל אמו אינו נושא את כפיו וכן נוהגין במדינות אלו, ובא"י המנהג כהשו"ע. ג. ושם בסעיף מ"ד ונהגו בכל מדינות אלו שאין נשאים כפים אלא ביו"ט כו' ומנהג א"י לישא כפים בכל יום. ד. בשוי"ע סי' תפ"ז ס"ד בליל ראשון של פסח גומרין ההלל בצבור בנעימה בברכה תחלה וסוף כו', וכ' רמ"א וכל זה אין אנו נוהגים כן כי אין אנו אומרים בלילה בבית הכנסת ההלל כלל, והמנהג בא"י לומר ההלל בבחכ"נ. ה. בשוי"ע סי' ל"א ס"ב כ' שאין להניח תפילין בחוה"מ וברמ"א כ' שנוהגין בגלילות אלו להניח בלא ברכה, והמנהג בא"י שאין מניחים. ו. בשוי"ע סי' קי"ד ס"ג אומרים מוריד הטל בימות החמה, וברמ"א כ' "ואנו בני אשכנז לא מזכירין טל לא בימות החמה ולא בימות הגשמים", ומנהג א"י לומר מוריד הטל בימות החמה. ז. עוד מצינו בהל' תקיעת שופר בסי' תקצ"ב ס"ד מחלוקת אם שברים תרועה בתשרי צריך לעשות בנשימה אחת, וכ' בשוי"ע ויר"ש יצא ידי כולם ובתקיעות דמיושב יעשה בנשימה אחת ובתקיעות דמעומד יעשה ב' נשימות, וכ' הרמ"א והמנהג הפשוט ולעשות הכל ב' נשימות ואין לשנות, וע' בשעה"צ "בח"א השמיט מש"כ הרמ"א דבאמת הכרעת השו"ע טובה מאד דבזה אנו יוצאים ידי כל הדיעות".

הדלקת נ"ח במקום מטונף

יל"ע במי שאין לו חלון הפונה לרה"ר אלא בביה"כ מה יעשה בנר חנוכה והי' אפשר שיברך בחוץ וידליק שם, אבל הרי בבאוה"ל סי' תקפ"ו כ' שאין לעשות מצוה במקום מטונף, והי' אפשר שידליק מבחוץ ע"י נר ארוך.

והנה בבאוה"ל שם כ' ב' טעמים חדא שמצות צריכות כוונה והכוונה הרי היא כמו ד"ת שאסור במום מטונף, ולפ"ז אם עומד בחוץ מדליק בעץ ארוך אין שום איסור, אבל בבאוה"ל שם כ' עוד טעם שעבודת ד' אין לעשות במקום מטונף ובזה יש לדון אם כיון שעושה המצוה עומד חוץ למקום המטונף מותר או דהואיל והמצוה עצמה נעשית במקום מטונף אסור. בירושלמי פ"ח שביעית סוף ה"ב אין סכין שמן של שביעית במרחץ אבל סך הוא מבחוץ ונכנס, ולא שמן שריפה בבתי כנסיות בבתי מדרשות מפני בזיון קדשים. ופ"י המפרשים דכמו כן אין סכין בבית המרחץ מפני בזיון קדשים. וצ"ע איזה בזיון יש בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, והובא בשם הגאון אדר"ת שזה ט"ס שהיה כתוב בב"כ ובבב"מ והכוונה בתי כסאות ובתי מרחצאות.

והנה בשבת כ"ב א' אמר רב יהודה אמר רב אסור להרצות מעות נגד נר חנוכה, כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי וכי נר קדושה יש בה מתקיף לה רב יוסף וכי דם קדושה יש בו דתניא ושפך וכסה במה ששפך יכסה שלא יכסנו ברגל שלא יהו מצוות בזויות עליו ה"נ שלא יהיו מצוות בזויות עליו, והנה בנוסח הנרות הללו נאמר הנרות הללו קדש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם, וכמו שהובא בטור סי' תרע"ו ממס' סופרים, וצ"ע מהגמ' הנ"ל, וע"ש בשפ"א שלרב י"ל שהוא משום קדושה ע"ש, והשתא י"ל נפ"מ דיהא אסור להכניס שמן של נ"ח למקום מטונף וכמו שאמרו זאת בירושלמי לענין פירות שביעית וה"נ יהא אסור להדליק במקום מטונף שע"כ עושה לקדש במקום מטונף.

זכרון עולם

נשמת אדונו מורנו ורבנו
מאורן של ישראל
הגאון החסיד האמתי
רבי אהרן יהודה לייב
שטינמן זצלה"ה
נכה אורו של עולם ביום כ"ד כסלו
ונכתת גחלת ישראל הנשארת
וימש חשך